

Vår dato 10.10.2007

Vår saksbehandler
Grethe Elisabeth Aarvig

Deres dato 02.07.2007

Filnavn (Intern sone): C:\Noark61\dokumentfiler\dagens\20071101_010102-
\224707.doc

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kopi til
-

Høringsuttalelse – forslag til sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Med utgangspunkt i at mennesker med funksjonsnedsettelse har samme behov som andre mennesker for å ha styring over sitt eget liv, finner vi det gledelig at det foreslås en sterkere rettighetsfesting av muligheten til å velge hva slags hjelpeordning som skal mottas. Det er vår erfaring at valg av hjelpeordning har en vesentlig betydning for mennesker som er avhengig av andres bistand.

Vedlagt følger innspill på høringsnotatet om sterkere lovfesting av BPA. Uttalelsen gir tilbakemelding på de særlige spørsmålene, nevnt på side 2 i notatet.

Med vennlig hilsen

Leif Hugo Stubrud
Seksjonsleder/psykologspesialist
Seksjon voksenhabilitering
sign

Grethe Elisabeth Aarvig
Fagkonsulent/ergoterapeut cand.san.
Seksjon voksenhabilitering
Tlf (direkte) 69 36 67 13
E-mail grethe.aarvig@so-hf.no
sign

Vedlegg: Høringsuttalelse

Postadresse
Sykehuset Østfold HF
Divisjon for psykisk helsevern
Habiliteringstjenesten
Oredalsveien 128, 1613 Fredrikstad

Besøksadresse
Oredalsveien 128
Fredrikstad
Org.nr.
NO 983 971 768 MVA

Telefon
69 36 67 00
Telefaks
69 36 67 01

E-postadresse
grethe.aarvig@so-hf.no
Internett
www.sykehuset-ostfold.no

Høringsuttalelse – forslag til sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Særlige spørsmål:

1. - I hvilken grad vil de foreslåtte endringene føre til at et større antall brukere vil ønske tjenestene organisert som BPA?
 - Fra hvilke grupper (type funksjonshemming, diagnose, alder) vil dette særlig skje?
 - Hva vil være omfanget på den praktiske bistanden (tjenesteomfanget) til disse gruppene?
 - Hvordan kan dette påvirke de økonomiske og administrative konsekvensene av ordningen (for kommunen, og for staten)?

Innspill:

- Vi vurderer det som sannsynlig at de foreslåtte endringene vil føre til at flere mennesker vil ønske sine tjenester organisert som BPA. Dette begrunner vi med at en del mennesker gir uttrykk for at de ikke tror det vil nytte å søke om ordningen når den ikke er rettighetsfestet, selv om de mener det beste alternativet for å løse deres assistansebehov vil være BPA. Dette skyldes at søknadsprosessen kan være lang og utmattende, samtidig som de ikke er sikret at en søknadsprosess vil føre frem til at ordningen blir innvilget.
- I voksenhabiliteringsfeltet kommer vi i kontakt med mennesker som har medfødt eller tidlig ervervet funksjonsnedsettelse. For voksne med CP, ryggmargsbrokk eller muskelsykdommer kan BPA være en god hjelpeordning, og omfanget vil trolig øke for personer med disse diagnosene. Det er også sannsynlig at omfanget vil øke når det gjelder personer som har behov for *fungerende arbeidsleder* (tidligere kalt assistansegarantist), for eksempel personer med utviklingshemming eller omfattende hodeskade.
- Erfaringen viser at når mennesker går over til en hjelpeordning hvor de opplever at de kan være deltakere i samfunnet (og i sitt eget liv) på en helt annen måte en tidligere, får de behov for å utvide ordningen slik at det blir mulig å delta på flere områder. Omfanget vil variere, avhengig av hver persons individuelle behov for hjelp og ønske om deltakelse.
- Økt bistand fører naturlig til økte kostnader, uavhengig av hvordan bistanden er organisert. For kommunene vil økte kostnader være en belastning på budsjettet. Vi har hørt uttalelser om at man av økonomiske grunner må finne en standard for "godt nok", selv om det reelle hjelpebehovet dermed ikke blir dekket. Det kan derfor synes som om det er behov for en statlig finansiering av hjelpebehov ut over en viss størrelse. Fullfinansiering eller øremerkede midler kan være alternativer. Administrativt vil det være avgjørende hvilken av de tre modellene for administrering av BPA som blir valgt (personen selv, kommunen eller ULOBA som arbeidsgiver). For kommunene vil det være mest administrasjon av ordningen når arbeidsgiveransvaret ligger der. Det er ikke sikkert det er noen sammenheng mellom økt omfang av ordningen og økt arbeid med å administrere ordningen for kommune eller stat. Flere faktorer vil ha betydning her, for eksempel flere assistenter eller utvidelse av assistentenes stillinger. Vi ser ingen administrative konsekvenser for staten ut over mulig administrasjon av finansiering.

Særlige spørsmål:

2. - Bør kommunen eller brukeren bestemme arbeidsgiverforholdet?
 - Bør brukeren bestemme hvem som skal være assistenter?

Innspill:

- For å følge opp prinsippet med brukerstyring, er det sentralt at *den som skal ha assistansen* og være arbeidsleder for assistentene, også bestemmer hvem som skal være arbeidsgiver. Vi er kjent med at personer som har BPA med *kommunalt* arbeidsgiveransvar kan være oppgitt over at de ikke kan påvirke arbeidsgiverordningen. Vi har eksempler på at arbeidsledere ikke er blitt involvert i beslutninger som er blitt tatt mellom assistenter og arbeidsgivere, og at dette kunne vært unngått ved bruk av en annen modell for arbeidsgiveransvar. Det finnes også eksempler på at noen *kommuner* gjør politiske vedtak om hvilket arbeidsgiverforhold som skal benyttes ved BPA. Dette er uheldig, og låser muligheten for fleksible løsninger og brukerstyring.

- Det er ingen tvil om at *den som skal ha assistansen* må kunne bestemme hvem som skal være assistenter. Assistenter er på jobb på samme tid som de er gjester i arbeidslederens hjem. Arbeidslederen må selv kunne bestemme hvem som skal være gjest i eget hjem og hvem som skal gi assistanse. Mange ganger kan assistansen ha karakter av nærhet, som stell av egen kropp. Det kan oppleves som et overgrep å bli stelt mot sin vilje av en person man ikke ønsker å ha som assistent.

Særlige spørsmål:

3. Uavhengig av hvem som har arbeidsgiveransvaret, er det i utgangspunktet brukeren som skal ha arbeidslederansvaret for assistenten. Bør kommunen, pårørende eller hjelpeverge ha arbeidslederansvar dersom brukeren selv ikke er i stand til å ivareta dette?

Innspill:

- Arbeidsledelse av assistanseordningen er en oppgave som krever en stor innsats for at ordningen skal bli velfungerende. Det kan være vanskelig å lovfeste hvem som skal være fungerende arbeidsleder når en person ikke kan ivareta dette ansvaret selv. I de fleste situasjoner antas det at det er *pårørende* som er best kjent med behovene til den som skal ha assistanse, og derfor er best egnet til å ha denne oppgaven. Til tross for dette er vi kjent med at noen pårørende er slitne etter mange år med oppfølging, og ikke orker å ta fatt på oppgaven med fungerende arbeidsledelse. Dette kan medføre at de velger bort ordningen med BPA dersom de vil bli pålagt en slik oppgave. Det er vår erfaring at *hjelpevergers* tilstedeværelse, engasjement og nærhet til assistansemottakeren har varierende styrke. Det kan derfor være både urealistisk, urimelig og uhensiktsmessig om hjelpevergen pålegges oppgaven som fungerende arbeidsleder. På den annen side kan noen hjelpeverger gjerne påta seg en slik oppgave. Det kan også være uhensiktsmessig at *kommunen* har ansvaret for fungerende arbeidsledelse. Da legges igjen ansvaret ut til det offentlige, og styringen vil være avhengig av at det er god forståelse mellom fungerende arbeidsleder, assistansemottaker og evt. pårørende. Det er også en usikkerhet ved at personer i kommunale stillinger slutter, og det kan bli vanskelig å få en kontinuitet i ordningen (slik vi noen ganger har sett i arbeidet med Individuell Plan, hvor koordinator for planen har sluttet i stillingen – og arbeidet har stoppet opp).

Disse betraktningene går i retning av at det er individuelle hensyn som må veie tyngst når det skal avgjøres hvem som skal være fungerende arbeidsleder. Når det i de fleste tilfeller er pårørende som kjenner behovene best, synes det rimelig at det også er de som tar beslutningen om fungerende arbeidsledelse. Et samarbeid mellom de tre instansene må ansees som den optimale løsningen, selv om det vil være vanskelig å lovfeste samarbeid. I noen situasjoner er det også en av assistentene som ivaretar funksjonen som fungerende arbeidsleder. Dette vil kunne fungere godt for noen.